

تاوانی خوځن یا تاوانی ویشدان، کامیان به بازار ترن؟.. حیدر ء بدولت رحمان

کات ما کبلس بهاندانی ژن ککی به دست به سر داگرتنی دس سات
به خای و خنج ر ژ هراوی ککی ه د کوت ت ژوور ککی (دنکان)
پاشاو ختانی خوځنی د کات، ئو کات پاشا له خوځو ککی قو دابوو.
هرگیز ر ژ له ر ژان بیري له و نه د کردو، له لاین نزیکترین و
باو پکړاوترین کس ککی نزیکی خای، بهم شوو یه خیانتی له گدا
بکرت و به و د قیو بکوژر.

ئو وند نانا کات (ما کبلس) د ست کانی به خوځنی پاشای دست و
ناریزی د بین، پشیمانی دای د گر، ه موو گیانی د لرز،
ئو وندی ه ووی سینه ووی خوځند ک دات، ئو خوځند ک له برچاوی
ناس ت و.

له موو لایه کیش و گو ی له قیژای تاوان و هاوار د بت، ه موو
دنیای له وک د ت و و دنیای له برچاوی دا د بت ک لاین ککی ت سک
ک نه زانت چن لهی د ربار بت ..

وو له هر کو پک د کات، قیژ و هاواری تاوان ک به دواو یی تی.
ت نانت سروشتیش لهی یاخی د بت، کات ه موو د ریاکان به نگی
سووری خوځناوی خیان نشان د دن.

ما کبلس — بهر له ووی تاوان ک ئه نجام بدات، سوور بوو له سر ئو ووی
(دنکان) ی پاشا — بکوژ و قسای ساحیر کان به ند ت دی، ک د بت
پاشا.

هر ما کبلس نا ژن ککی شی، به ه مان شوو پشیمانی داید گر و
دوو چاری بازار ککی د روونی د بت، ک له شت بوون بچت .
ئو تا ما کبلس د ت :

چی بکم؟ ئوای هر ه موو ز ریاکان د ست کانم له م خوځند پاک
نا ک نه و.

ژن ککی: ئی من؟ منیش وک ت د ست کانم به خوځن پ پ پ بوون،
به ام قت ئو وندی ت ه ست به ترسند ککی و د ا وکی ناکم
ما کبلس..

کچی دواتر د رد ک و بازار ی ئو له بازار ی ما کبلسی هاوسری
ک متر نی، کات د ت: د رچ، د رچ ئی پ پ ی نه فر تی!
پت د م د رچ..

ئەم دىيالىگە، ئۇ گەرچىدە دىروونىيە گەورەيە نىشان دەدات كە
ھەردووكيان دواى تاوانىكە تووشى دەبن و بەرجەستەيەكى نايابى
ھەستەردەن بە تاوانباريە كە وردە وردە پەرەدەستەندەت.
ئۇ تا ماكبەس كە بىرى دەتتەو پاشا (دەنكان) ھاوۋى لەخەوۋەكى
شەرىندە كوشتەو، دەتتە :

مەن لەگە كوشتنى ھاوۋەكەم، خەوتەشم كوشت، بەيە جارەكى تەرخەوتەن
بەچاۋى خەم نەبەنمەو.

بەمەم شەكسپەر ھەچ دىيالىگەكى بە (دەنكان) پاشا نەنووسىوۋ، لەكەتە
كوشتەكەي، وىستەيەتە دىمەنەكە خەتە نەو ئەتەسپەرەكى كەپ و
بەدەنگە و سامناك، بە ئەۋە تەرسو كەرىگەرى تەرسناكى تاوانەكە
گەورە تە نىشان بەدەت.

ھەچ دەرفەتەكى نەداۋەتە (دەنكان) ھەچ قەسەيەكى ھەبەت بەھەزەتە
لەگەورەيە تاوانەكە، يەخود نەشانەنى ئازارەكانى بە ئەو خەنەتە
گەورەيە ھاۋەكەي..

چونەكە شەكسپەر پەي ۋە بوۋ، بەدەنگەكە ھەزە دەرەمە دىمەنەكە
بەھەزەتە دەكەتە لەي بەنەر .

تە ئەو ئازارە دىروونىيە ئەۋەندە پەرە دەسەندە، ژەيانەن لەناۋ
دەبەت.

شەكسپەر چە بەمەقەتە دەتتە ؟

دىمەنى كوشتنى شا (دەنكان) لەنەيشى (ماكبەس) لەۋ تەدەپەندەكە
ئەم دىمەنە تەنە ۋەداۋەكى دەرەمەتەكە بەتە و پەيەمەكى فەلسەفە
قەۋە بە مەقەتە بگەۋەتەو، بەكەكە لە گەگەي ئەم دىمەنەو
پەشەتەكەنەيەو، دەتەنەن چەندەن بەرەكە و پەيەمە سەرەكى لە
فەلسەفە شەكسپەر بەدەندەو، ۋەك :

1. زەدەكەي لەتەمەكەرى ۋە چەۋچەكەي، بەرەمەكەي لەناۋچەۋنە :

شەكسپەر دەرى دەخەتەكە چەن تەمەكەرى سەۋۋرە ئەخەلەكەن
تەدەپەندەت، لەۋەنەيە لە ئەكەمەدە بەتە ھەي ۋەخەنى مەقە و
ژەيانە دەۋرەبەرەكەي .

ماكبەس ۋە ژەنەكەي گەگە بەتەمەكە كەۋەرانە و ئەرەزەۋى دەسەتەتە
دەدەن، بەسەر بەھە مەيەكەنەندە زەبەت.

ئەم نەخەشە دىروونىيەش دەبەنە بەنەمە بە دەرەستە بوۋە ھەي تاۋەنى
تەرسناك ۋە پەشەمەنەيەكى بەردەۋام.

2. خیانتکاری . . متمنان و مرقا یی تی د کوژت
 کوشتنی (دانکان) پاشا، خیانت کی دوو سررن:
 یی ککیان د رهق ب هاو یی کی د سزو پاکی وک (دانکان) پاشاو ب
 نم کی و ب د وشتی ب رامبری، ت نیا ل پناو کورسی.
 دوو ه میان: خیانت ل مرقا یی تی و ب ها پیر ز کانی.
 3. تاوانکاری سزای کی ح تمیی

شکسپیر تاوانکاری وک ه نر کی د روونی ت کد ر د خات وو، ب ی
 ماکب س و ژن ک کی ناتوانن ل تاوان کانیان زگاریان ب.
 ت نان ت دواي س ر ک و تنی پیلان کانیان و گ یشتن ب نامانج کانیان،
 ئینجا ک ش گ ور کان د ست پ د ک ک و ویژدان د ب ت چ کی
 کاریگری (د نکان پاشا) ب ت س ندن و، ب نازاردانی د روونی و
 ئ قر ل ه گرتن

4. خراپ س ر تا خا و ن ک کی ل ناو د بات
 شکسپیر د ب و ت ئ و ن نشان بدات ک کاری خراپ کاری هیچ
 ئاسوود یی ک ب خراپ کار نابخش و ناتوانت ب شو یی کی
 کاتیش س قامگیری د روونی ب زامن بکات، ز ر جارانیس د ب ت
 ه کار ب شکان د ن و ی خراپ کاری کان ب س ر ب د کار کان
 خ یاندا، وک ئ و ئ نجام ت ای ماکب س و ژن ک کی ل
 ک تاییدا وو ب ووی بوون و.

5. کوپ کی و داد پ رو ری گشتگیر کوشتنی (دانکان) پاشا،
 ت نها تاوان ک نیی د رهق ب تاک ک، ب کو پ ش لکردنی
 نزمی ئیلاهی و گ ردوونی.

شکسپیر ناماژ ب و د کات ک داد پ رو ری کی گشتگیر ه ی ک
 هاوس نگی اد گر، ت نان ت ئ گ ر سزادان دواش بک و ت،

بېلام لېنېن جامدا هاوکېشکان است دې بنډو. شانګګري ماګېس تا ئېستا لې زېر لې پايتځتګانې دنيا
 نمايش کړاو وېک شانګ و سينما، لې شانګ دا: ئېکترې ناسراوې بريتاني (لېرانس ئېليفې) لې پېنجاګانې
 سېدې بېستېم شانګيې ماګېسي پېشکېش کردوو، کې تېدا
 جځتي لېسر لايېني دېرووني کاراکتېرګان کردتېو. هېروا (تريفورنان) لېګګې تېپي شانګيې شکسپېر ماګېسي
 نمايش کردوو، کې تېدا بې گشتي ئېتمېسفېرګي تېم و مژاوې
 و تاريخي دېرځتوو. لېسينما ماشدا بېهېمان شوې ماګېس جېګګي بایېخي سينماکاران
 بوو، تا ئېستا زېتر لې 40 فيلمې سينمايې لېسر بېرهېم
 ها توو. يېکېم فيلم ساې 1946 لې دېرهېناني (تېماس بلاير) بېرهېم
 ها توو. فيلمې دووېم ساې 1948 لې لايېن دېرهېنري ئوسترالي (ئېرسن ويلز)
 بېرهېم ها توو، فيلمېکې بېفېرمېکې نو، بې ش و سپي کاري سيناريېو دېرهېنان و نواندني بې کړاو.
 سېيېم فيلم فيلمېکې ئېمريکې بووېناوې (ماګېس) ساې 1950 لې لايېن (کاترين
 سټيفنولهم) بېرهېم ها توو. فيلمې چوارېم (ماګېس) ساې 1954 بېرهېم ها توو، لې
 دېرهېناني (مارېي ئېفاني) کورسي خوېناوې — پېنجېم فيلم بوو دېربارې ماګېس، لې
 دېرهېناني (کيرېساوا) جګګ لېو چېند فيلم 35 فيلمې دېکې دېربارې (ماګېس) لې
 لايېن چېندېن دېرهېنري ناسراوې جيهاني بېرهېم ها توو.